

men er toch geschied is en de zaak kennis

azen algemeen geval evenwel verleden viel, waarbij men stukken zelf

gaan, mag ik in mijn be-1 Augustus j.l. innering noem onjuiste interale rapporten: mode dat prof. eschreven zou het antwoord Campen afhan- a royal terug-

zen brief pre- toornemens mijnerzijds te toen de Com- hting hem ant- 3 vernomen te mits de Synode r in zijn brief g nadrukkelijk U schrijft, dat nditie, dat Uw tijds gestelden ik heb dit ner- Ik verklaarde ich nader ver- besprekingen". hting nog maar wel door prof. hier een bewijs veren, dat prof. hij precies het nog extra daar-

Schilder in zijn begin 1944 het et recht te fun- leven der ker- na afgehandeld ad hoc" in den nderen. En geen ge postacta op "grijpen", dan pag. 17 der Toe- liet onduidelijke er Synode niet oodat zelfs een er alleen tegen andelingen be- zagsoverschrij- ponneert tegen g maar niet het

eval de Synode l in den mond en haar in het is en verkeerd zal er met mij en deze Synode unken, dat stu- tivere weergave

lg van deze cri- daar waar men te beoordeelen, en meermalen kele maal kan t bezwaar niet

een vertrouwen et de bezwaar- at te meer, wan- de brieven van particuliere sy- kerker werden ge-

al naar gelang t resultaat zeer ef belet mij om Rapport en be-

heb ik aan het dat de geschrif- n vrij te pletten, n van een onzu- roeder. Schilder. eggingen niet te enmin verwaar-

mij er uitsluitend voorkomende op- en in onderling wel mogelijk en bezwaar te heb-

chrift van t Au- Synode in haar ring van artikel lingen door haar prof. Nauta, in gin 1943 kenbaar

ak met zichzelf tift weer waar te

, dat deze Depu- a bezwaren tegen ringen in behan- kelijk kerkrecht- umers van de uit-

spraak ener Generale Synode geen appél op een min- dere vergadering mogelijk, en deze heeft evenmin de be- voegdheid een besluit der Generale Synode te herzien of op zijde te zetten".

Houden wij ons even bij dat laatste, straks komen wij in ander verband op deze merkwaardige uitspraak nog wel terug: een kerkeraad heeft niet de bevoegdheid een besluit der Generale Synode op zijde te zetten.

Maar precies het tegenovergestelde poneeren deze Deputaten in ditzelfde Rapport ook. Het is daar waar zij de opvatting van Lohman en Rutgers, door hen blijk- baar met instemming geciteerd, gaan verklaren en toe- lichten. Dan blijkt, dat volgens die opvatting een ker- keraad, dus een mindere vergadering, wel degelijk het recht heeft een besluit der Generale Synode op zijde te zetten. Pag. 14 van het Rapport behelst het volgende: „Een plaatselijke kerk had volgens hen het volste recht, en dit recht was aanwezig, wanneer zij voor zichzelf een bewezen achtte, dat Gods Woord de naleving van een synodaal besluit verbood, met het kerkverband te bre- ken, zonder door die handelingen haar karakter als kerk te verliezen en de aanspraak op haar goederen kwijt te raken".

Nu zou men kunnen tegenwerpen, dit Rapport licht wel de bedoeling van Lohman en Rutgers toe, maar daarmee heeft men nog niet gezegd zelf er precies zoo over te denken. Inderdaad. Maar te dien aanzien behoeft er geen twijfel te bestaan. Men leze dan wat de Synode Sneek Utrecht in de meer genoemde Mededeelingen aan de kerken omstreeks Maart aan de kerkeraden schreef, onder welk stuk de handteekening van dezen Rapporteur prof. Nauta eveneens voorkwam, en waarin men o.a. dit vermeld vindt: „Wij handelen thans echter over het groote beginsel, en daarom stellen wij het onduidelijk- nis geval, dat een lid of kerkeraad tenwolle overtuigd is, dat een besluit der Generale Synode duidelijk in strijd is met het Woord Gods. In zulk een geval staat voor ons vast, dat dit lid of de Kerkeraad zich aan zulk een besluit niet mag (cursivering van de Synode, G.) onder- werpen".

Hier schreef dus deze Synode nog, blijkbaar in redactie van dezen zelfden rapporteur, hetzelfde als Lohman en Rutgers voorstonden op het punt van de rechten en plichten van mindere vergaderingen tegenover besluiten van meerdere vergaderingen, die strijdig met Gods Woord blijken te zijn.

Maar dan volgt toch hieruit tevens, dat wanneer het voor een kerkeraad zelf plicht kan zijn besluiten van een Synode „op zijde te zetten", het niet waar kan zijn, wat op pag. 3 in dit Rapport staat te lezen, dat een mindere vergadering niet de bevoegdheid zou hebben een besluit der Generale Synode op zijde te zetten. Zij kan zelfs verder gaan en zich buiten het kerkverband plaatsen en dus vrij maken van alle besluiten deze Synode. Zoo staat de eene uitspraak op pag. 3 in lijnrechte tegen- spraak tot die andere door ons genoemde, op pag. 14 van dit Rapport.

Hieruit vloeit tevens nog iets anders voort. Wanneer het in het algemeen onbetwistbaar is, dat er gevallen kunnen zijn, waarin een kerkeraad in gehoorzaamheid aan God den HEERE gehouden kan zijn zich niet te onderwerpen aan een besluit der Synode, dan beteekent dit ook, dat het niet juist kan zijn, hetgeen dit Rapport voorts beweert, dat men kerkrechtelijk onjuiste wegen bewandelt, wanneer men als kerklid zich tot zijn kerke- raad wendt met zijn bezwaar over een besluit of han- deling der Synode. Het staat nu immers vast, dat deze kerkeraad wel degelijk bevoegd is daarvan kennis te nemen, en bij juist bevonden bedenkingen, dienovereen- komstig naar eigen van God gegeven recht en macht te handelen.

Overigens is men op dit punt in dit Rapport weer allermint consequent. Men keurt het af, dat men met zijn bezwaren tot zijn kerkeraad gaat en zich niet recht- streeks tot de Synode, als de waarvoor aangewezen in- stantie wendt. Maar men keurt hetzelfde in een ander geval ook weer goed. Op dezelfde derde bladzijde kan men namelijk ook weer het volgende vernemen:

„Wanneer Deputaten dit in herinnering brengen, be- doelen zij, daarmede allermint te veroordeelen het doen van mindere vergaderingen, welke zich bij de behande- ling van ingekomen bezwaren achter de Generale Synode gesteld hebben en die gepoogd hebben deze bezwaren te weerleggen of tot de juiste proporties terug te brengen. Die gedragslijn verdient integendeel oprechte waar- deering.

Hoe hebben wij het nu? Wanneer het tegen de orde is bezwaren tegen besluiten der Synode bij de kerkeraden in te dienen, dan moet het evenzeer tegen de orde geacht worden, wanneer kerkeraden dergelijke bij hen inge- diende bezwaarschriften zouden gaan behandelen. Door dat te doen zou men immers alleen maar de onorde- lijkheid in de hand gaan werken! Op het standpunt, dat bezwaren bij de Synode ingediend dienen te wor- den, moet men ook consequent vóór het behoud van de goede orde, zulke indieners van bezwaarschriften bij de kerkeraden verwijzen naar de Synode.

Er is geen andere conclusie mogelijk dan deze, dat deze Deputaten zich niet principieel tegenover deze orde kwestie stellen, daar zij in het eene geval af- keuren, wat zij in het andere, soortgelijke prijzen. Zij gaan zuiver opportunistisch te werk en letten er alleen maar op of de kerkeraad in de zaak, die in geding is, achter de Synode zich stelt of niet. Daarvan alleen laten zij het afhangen of hun antwoord op de vraag of men volgens de orde handelt, wanneer men met zijn be- zwaren tot zijn kerkeraad gaat, positief of negatief zal uitvallen. Neemt een kerkeraad een bezwaarschrift se- rieuus in behandeling, overweegt hij dit ernstig zooals het zulke verdient, bereid om de voorgelegde argumen- ten ernstig en nauwkeurig te toetsen, zal staan deze Deputaten zulk een kerkeraad waarschuwend in den weg met hun opmerking: U houdt zich bezig met zaken, die feitelijk op Uw tafel niet thuis behooren, laat dat aan de Synode over. Maar betreft het een kerkeraad, waarvan men constateeren mag, dat hij met deze Synode eens geestes is in deze zaak, dan knikt deze Rapporteur tegen zulk een kerkeraad bepaald goedkeurend, wanneer deze zich alle moeite geeft om bezwaarschriften te be- handelen en spreekt over dat werk zijn oprechte waar-

deering uit.

Om dus te weten of men als bezwaarde in den orde- lijken weg is, wanneer men aan den kerkeraad en niet aan de Synode in eerste instantie adresseert, zou men vooral dienen te weten, hoe die kerkeraad erop zou reageren. Is dat nu de orde in de Kerk des Heeren handhaven? Het is pure wilkeur en anders niet.

Een derde geval van inconsequentie in dit Synodale Rapport treft men aan in het volgende: Wanneer de broeders Goudappel c.s. een eensluidend schrijven aan de Synode richten, dan wordt dit als faktievorming in de kerk veroordeeld. De Haagse predikanten ont- vingen een dito standje, hoewel onder zeer voorzichtige bewoordingen, toen zij met uitsluiting van enkele col- lega's in de Westerkerk aldaar de koppen bij elkaar gin- gen steken. Maar wanneer de kerkeraden van Amers- foort en Leerdam, twee plaatsen dus, die niet tot dezelfde klasse of provinciale synode behooren, missives aan de Synode zenden, die „voor wat groote passages daaruit betreft volkomen eensluidend zijn" (pag. 10 van het Rapport) dan zou men mogen verwachten, op grond van het bovenstaande, dat ook hier weer het woord van vermaning niet zou ontbreken. Dat ware tenminste consequent. Maar inplaats daarvan kan men juist het volgende lezen:

„Blijkbaar moeten wij denken aan een bezwaar, dat in een bepaalden kring onderwerp van bespreking heeft uitgemaakt en daar nu vrij algemeen leeft. Dit is een reden te meer om aan het betreffende bezwaar, dat ertoe bijdraagt de kwestie op een hooger peil te brengen dan in vele andere missives het geval is, bijzonder aan- dacht te schenken".

Wanneer er vergaderingen van bezwaarden worden gehouden, dan is Leiden in last, wanneer er dan een uniform getuigenis komt, is dit faktievorming, scheur- making in beginsel en wat dies meer zij. Maar wanneer in bovengenoemde, blijkbaar ook bezwaarden kring, de bezwaren worden besproken, en dit bij twee kerke- raden op een nagenoeg eensluidend bezwaarschrift uit- loopt, dan heeft men alle waardeering voor dat kring- werk, want men brengt op die manier de zaak op hooger peil. Het hangt er blijkbaar maar van af, of men in den pas staat bij de heeren dezer Synode, want voor precies dezelfde daad kan men een leelijk standje en een heel mooi complimentje in ontvangst moeten nemen. En in beide gevallen ligt er nog een argumentatie gereed ook. Alles ziet er dus nogal overtuigend uit, wanneer men al- leen maar niet zoo ver gaat, dat men het eene met het andere gaat vergelijken. Want dan moet men noodzake- lijk tot de conclusie komen, dat hier puur willekeurig te werk wordt gegaan, en verliest ook op dit punt weer het vertrouwen in het beleid van deze Synode, waar zij de Orde in de Kerk des Heeren wil handhaven en dit nadrukkelijk aandient als het vooropgezette doel van haar handelingen.

Een vierde blijk van inconsequentie meen ik in het volgende waar te nemen:

Op bladzijde 6 van dit Rapport lezen wij, naar aan- leiding van hetgeen de kerkeraad van Roodeschool aan de Synode had geschreven:

„Uit den aard der zaak moet het recht van een ker- keraad aan, indien hij daarvoor deugdelijke gronden meent te hebben, de verantwoordelijkheid voor een door de Synode genomen besluit van zich af te schuiven, erkend worden. Mits hij zich, wellicht onder protest, bij dit besluit neerlegt, valt op die houding uit ker- kerrechtelijk oopgunt geen captie te maken. Want de recht- streeksche verantwoordelijkheid voor een besluit rust enkel en alleen op de vergadering, welke dit heeft meenen te moeten nemen".

Dus: een kerkeraad mag de verantwoordelijkheid voor een besluit der Synode, mits met deugdelijke gronden gemotiveerd, van zich afschuiven, daarop zou uit kerkrechtelijk oopgunt geen captie zijn te maken.

Maar wat schreef de Synode van Sneek — Utrecht in haar meergenoemde Mededeelingen aan de Kerken in begin 1943? Zij handelde daar over „het groote be- ginsel" van Gereformeerde Kerkrecht en zeide daarvan:

„Naar Gereformeerde opvatting is elk persoonlijk (en is dus ook iedere kerkeraad voor zich) rechtstreeks aan Gods Woord gehoorzaamheid verschuldigd, en recht- streeks aan God verantwoordelijkheid voor de wijze, waarop hij die gehoorzaamheid volbrengt".

Op bladzijde 6 van dit Rapport stelt men de zaak dus zóó voor: De Synode is rechtstreeks verantwoordelijk voor haar besluiten, de kerkeraden zijn dit niet, deze mogen gerust de verantwoordelijkheid van zich afschui- ven, en de Synode Sneek — Utrecht wilde de kerken nog hiertegen waarschuwen, door hen er op te wijzen, dat zij juist tegenover God den Heere rechtstreeks aan- sprakelijk blijven.

Naar Gereformeerde opvatting zal de keuze tusschen deze beide tegenovergestelde opvattingen niet moeilijk vallen. Men kan immers nooit, ook al zou men dat willen, wanneer het besluiten geldt, waarvan men overtuigd is, dat zij strijden met Gods Woord of met de Kerken- ordening, wier beginselen op dat Woord gegrond zijn, de verantwoordelijkheid van zich afschuiven met te ver- klaren, ik aanvaard die verantwoordelijkheid niet, dat ligt voor rekening van de Synode, want God de Heere houdt ons direct aan Zijn Woord. Die verantwoordelijk- heid is juist de directe verantwoordelijkheid en men is aan kerkelijke vergaderingen, meerdere of mindere, alleen in zooverre gehoorzaamheid verschuldigd, als zich dit met de gehoorzaamheid aan God den Heere, in het licht van Gods Woord, verdraagt.

Daarom moet die opmerking over dat recht om de verantwoordelijkheid van zich af te schuiven met beslis- selheid worden afgewezen, daar dit een vlucht uit de verantwoordelijkheid is, die God de Heere ons niet toestaat.

Rotterdam, November 1944.

P. Groen.

Rectificatie.

„Als aanvulling en correctie op het artikel „Naar „dat gat" Kampen", in De Reformatie van 15 December 1945 zij medegedeeld, dat niet Donderdag 31 Januari en Vrijdag 1 Februari 1946 aan het Lustrum zijn gewijd, doch Woensdag 30 en Donderdag 31 Januari".

Wie leert tweeërlei doop?

In „De Strijdende Kerk" van 8 Dec. j.l. schrijft Joh. Viator een brief aan een jongen vriend. En daarin wordt nog eens weer beweerd, dat de „bezwaarden" aan den kinderdoop een ander karakter geven, dan aan den doop der volwassenen. „Dan komen we tot tweeërlei doop en dit heeft De Veltman van 's-Hertogenbosch blijkbaar toegegeven, blijkens het woord van Dr Hoek in „Kerknieuws" van den heer Scheps".

„t Is maar goed, dat deze schrijver het woord „blijk- baar" er bij zet. Anders zou hij een pertinente onwaar- heid hebben neergeschreven. Maar ook zoo wordt toch wel een geheel verkeerde indruk gegeven van hetgeen ik op de laatste zitting der „Synode" in Aug. j.l. ge- zegd heb. Want ik heb daar niet toegegeven, dat vol- wassenendoop en kinderdoop geheel verschillend zijn. Integendeel! Dat heeft alleen Dr Hoek mij in de schoenen willen schuiven. Ik schrijf dat graag toe aan een niet begrijpen van hetgeen ik toen betoogd heb. Maar de aantijging, die er in zijn woorden ligt, werp ik ver van mij. En ik zou dat wel reeds op de zitting van de Synode gedaan hebben, indien er gelegenheid gegeven was voor een spreken in tweede ronde. Maar die gelegenheid is op voorstel van den Voorzitter niet gegeven, zoodat ik op de beschuldiging niet heb kunnen terugkomen.

Nu echter Joh. Viator meent haar nog eens weer onder de aandacht van z'n al meer weggelopen mede-reizigers te moeten brengen, is er gereede aanleiding deze zaak recht te zetten.

Volgens het „Kerknieuws" van den Heer Scheps heeft Dr Hoek beweerd: „nog eens te willen benadrukken, dat De Veltman eerlijk de consequenties getrokken heeft door te erkennen, dat er is een volwassenendoop en een kinderdoop, die daaraan niet precies gelijk is. Dit is een illustratie van spr. bewering indertijd ter Synode ge- daan, dat de bezwaarden moeten komen tot drieërlei sacrament: Avondmaal, Volwassenendoop en Kinderdoop, wat spreker toen kwalijk is genomen".

Ik neem het Dr Hoek nog kwalijk, dat hij deze be- wering gedaan heeft en doet.

Wat is de zaak? Hoe komt hij aan deze beschuldiging? In de Verklaring van den Utrechtschen kerkeraad was in punt 3 gezegd: „dat de doop is de verzegeling van deze verbondsbelofte. In overeenstemming met de uit- spraak van de Generale Synode 1863 en met Prof. Lin- debom en degenen, wier conscientie in 1905 moest wor- den gerust gesteld en ook inderdaad gerust gesteld werd, gelooven wij, dat „volgens de belijdenisschriften de H. doop wezenlijk één is met de besnijdenis. Hij beteekent en verzegelt niet wat IN den doopeling AANWEZIG IS of VOORONDERSTELD WORDT aanwezig te zijn, maar de beloften van het Genadeverbond, in het Evangelie geopenbaard".

In het rapport van de betreffende commissie werd over dit punt opgemerkt: „De Synode stemt met de be- doeling hiervan ten volle in, zoover deze is om af te weren alle gedachte, als zoude de doop aan elken doo- peling beteekenen en bezegelen, dat hij inwendige ge- nade bezit, zoodat iemand uit zijn doop zou kunnen con- cludeeren, dat hij een geloovige is, of ook op grond van den doop eenige stellige uitspraak aangaande de inner- lijke gesteldheid van zijn gedoopte kind zou kunnen doen. Anderzijds is vast te houden, dat de doop aan den geloovige niet maar bezegelt een belofte, waarvan hij, indien hij gelooft, den inhoud zal ontvangen, maar een belofte, van welker inhoud hij bij den aanvang deel- genoot geworden is en in volkomenheid stellig zal wor- den, waarom de Schrift zegt, dat Abraham de besnij- denis ontving „tot een zegel van de rechtvaardigheid des geloofs, die hem in de voorhuid was toegerekend", Rom. 4: 11, en in antw. 69 van den Heidelb. Cat. het gewassen zijn met het bloed en den Geest van Chris- tus genoemd wordt als datgene, wat in den doop aan den geloovige wordt betekend en bezegeld".

Ik merkte in verband hiermee ongeveer het volgende op:

Hier is weer sprake van tweeërlei beloften: voor de geloovigen is er een absolute, een onvoorwaardelijke belofte: voor de niet-geloovige doopeling echter alleen een conditionele belofte.

In de toelichting op het voorstel der comm. was dan ook door Prof. Ridderbos Sr gezegd, dat er tot drie- maal toe in „1905" sprake was van „belofte" — en dat uit het slot bleek, dat hiermee bedoeld was: de be- lofte van de wedergeboorte; deze kwam alleen maar toe aan de uitverkorenen — ergo: 1905 leert reeds, dat het verbond alleen met de uitverkorenen is opgericht en dat zij alleen de onvoorwaardelijke, de volle belofte (nl. de belofte van de wedergeboorte) verzegeld krijgen. Ik merkte daartegenover op, dat m.i. het verschil niet lag in de belofte. De HEERE laat in den heiligen doop aan allen dezelfde belofte verzegelen, zooals ook in de verklaring van den Utrechtschen kerkeraad wordt ge- zegd.

Ik dacht hierbij ook aan een uitspraak als van Prof. Hel. de Cock in zijn „Historisch overzicht van de For- mulieren van Eenheid" uitg. 1879, blz. 66 (ik had dat boekje voor me liggen op de zitting van de Synode): „De doop is en blijft dus hetzelfde, of die ontvangen wordt door een Judas of door een Petrus, gelijk ook de belofte des Evangeliums dezelfde blijft, of zij door on- geloof wordt verworpen, dan wel door het geloof omhelsd. Het geloof of het ongeloof van den doopeling verandert den doop niet". En blz. 67: „Gods verbond wordt verzegeld en niet ons geloof, of onze oprechtheid en trouw".

Prof. Heyns spreekt ook in geheel gelijken geest in z'n boek „Geref. Geloofsleer", blz. 201.

De belofte, zoo betoogde ik, die in den doop verze- geld wordt, is voor allen gelijk, maar het verschil ligt in de ontvangers, de hoorders van de belofte: de één hoort haar in het geloof, de ander in ongeloof, verwerpt haar, is aan den eisch des verbonds niet gehoorzaam. En als dan weer gevraagd wordt: hoe komt dat? — dan is daarop het antwoord: dat ligt in de vrijmacht Gods, die het hart van den één opent en dat van den ander ge- sloten doet blijven voor Zijn spreken; welke gesloten- heid van hart overigens de verantwoordelijkheid van den mensch niet opheft of teniet doet.